

LIKOVNA KULTURA REDOVNA NASTAVA

(II) razred 2 časa sedmično 70 godišnje

CILJEVI I ZADACI :

Upoznati učenike sa likovnim stvaralaštvom kao društvenom pojavom i nužnom potrebom. Predviđamo da se nastava likovne kulture, prema zahtjevima savremene škole, na srednjem stepenu obrazovanja - u gimnazijama, podijeli na:

a) obaveznu redovnu nastavu -upoznavanje likovne kulture putem historije umjetnosti uz estetsku

analizu umjetničkih djela i

b) izbornu nastavu – (obaveznu tek poslije učenikovog izbora) koja dolazi.

Poslije obaveznog dijela -sadržavala bi i stručno izučavanje likovnog jezika kroz kreativni rad i recepciju umjetničkih djela. Ovim bi omogućili učenicima spoznajne i praktične vještine koje će im omogućiti nastavak obrazovanja/obuke.

► U prvom dijelu, obavezne nastave, zadaci se odnose na emancipaciju i socijalizaciju ličnosti, njen svestrani razvoj, kako bi bili korisni pripadnici društva. Kroz estetsku analizu djela iz svjetske i nacionalne baštine, upoznaju se svi značajniji stilovi, pravci, najvažniji i najznačajniji predstavnici. Učenici upoznaju se sa djelima historije umjetnosti kao materijalnim dokazima civilizacije i također se upoznaju sa transformacijom oblika kroz minule epohe. To znači, na bilo kom stepenu razvoja civilizacije upoznajemo ih sa ambijentom u kome se živjelo i kako se živjelo. Ambijent čovjekovog življenja je djelo prirode, a ostatak djelo ruku, umjetnika likovnjaka. Pored toga, udaljavamo se od pukog, nepotrebnog učenja historijskih činjenica, kako se čije djelo zvalo, ko je na njemu predstavljen? Obradujemo samo značajne epohe/pravce i individualnosti koje su dale pečat vremenu u kome su djelovale. Istovremeno dajemo i šansu onima koji omalovažavaju napor umjetnika da testira svoj talent praktično, osvježi znanje iz likovnog izraza i opredijeli se za izbornu nastavu. Ovo su male reforme da se naše školstvo, koje je živjelo u prošlosti, osavremeniti i dovede do razdjelne linije koja razdvaja juče od sutra. «Slikovnicu» historije umjetnosti moramo brže «listati» ,imamo čime zahvaljujući elektronskim medijima. Nastavu treba organizovati na savremen način da liči na gledanje emisije historijskog «vremeplova» pomoću montiranog video materijala koji profesor zaustavlja, demonstrira dodatne očiglednosti, omogućava stvarni umjetnički doživljaj. Pošto su arhitektura i skulptura nepravedno otuđene iz općeg obrazovanja, arhitektura udaljena od matice likovne kulture, treba omogućiti analizu građenih i modeliranih formi: zgrada, uređenog eksterijera i enterijera, kao i upotrebnih predmeta zanatskog/ industrijskog dizajna, sve zbog poboljšanje poljuljanog ukusa.

► Izborna nastava, s obzirom da je pređena historija umjetnosti, nudi u III i IV razredu teoriju i praksu likovne kulture, prezentiranje na sasvim nov način uz skromno prakticiranje pomoću likovno/tekstualnih bilješki kojima izbjegavamo dosadašnje nefunkcionalno učenje samo uz tekstualne bilješke– Dosada je bilo puno teoretiziranja, a intelektualci su nam ostajali potpuno likovno nepismeni. Izborna nastava bi bila od velike koristi za profesionalnu orijentaciju, jer likovna kultura zadire u sve segmente društvenog života. Likovna shema može zamijeniti deset stranica teksta koje služe za opis nekog problema.

Ovaj program uvodi učenike u proces društvenog i estetskog ponašanja. Na časovima likovne kulture razvijaju se sposobnosti kao: studiozno analitičko promatranje, proces rada, kreativnost, marljivost, originalnost, fleksibilnost, osjetljivost za događaje/pojave u prirodi/društvu, osmišljava život i smanjuje osjećaj dezorijentiranosti mladih.

Posebno obdarene učenike priprema za profesionalnu orijentaciju, za ne mali broj zanimanja, koja su nastala podjelom rada: arhitektura, skulptura, slikarstvo, grafika, likovna pedagogija, režija, scenografija, kostimografija, restauracija, dizajn, historija umjetnosti, kritika i estetika u informatici. Ovim programom postiže se rehabilitacija uopće estetskog odgoja kao temeljnog edukativnog područja, doprinosi sve bržem komuniciranju gdje vizualno-likovna komponenta igra primarnu ulogu. Razvija ljubav prema kulturno historijskom nasljeđu naroda koji žive u Bosni i Hercegovini, čija je kulturna baština vjekovima otuđivana, minimizirana i prepuštana propadanju. Također, svi budući intelektualci moraju naučiti likovni jezik za ljubav informatike koja je postala opsesija samo tehničkih lica pa imamo agresivno kič okruženje. Potrebno je postepeno mijenjati svijest o likovnoj kulturi kod nas i uraditi dobar udžbenik.

PREGLED PROGRAMSKIH SADRŽAJA I ZADATAKA:

01. LIKOVNA UMJETNOST i LIKOVNI JEZIK	3 časa
02. PREDHISTORIJA	2 časa
03. UMJETNOST STAROG EGIPTA (nastanak i drugih civilizacija)	4 časa
04. MEZOPOTAMSKKE KULTURE	2 časa
05. GRČKA UMJETNOST	4 časa
06. RIMSKA UMJETNOST	3 časa
07. LIKOVNA PROVJERA -IZRAZA MASOM/VOLUMENOM –U PROSTORU	1 čas
08. UMJETNOST SREDNJEG VIJEKA	1 čas
09. VIZANTIJSKA /BIZANTSKA UMJETNOST	2 časa
10. ISLAMSKA UMJETNOST	4 časa
11. ROMANIKA	2 časa
12. GOTIKA	2 časa
13. STEĆCI SREDNJI VIJEK U BOSNI I HERCEGOVINI	1 čas
14. LIKOVNA PROVJERA -IZRAZ POVRŠINA/OBLIKOM -NA PLOHI	2 časa
15. VREDNOVANJE ZNANJA UZ RECEPCIJU LIKOVNIH FOPRMI	2 časa
16. RENESANSA	3 časa
16. VISOKA RENESANSA	3 časa
17. MANIRIZAM	1 čas
18. BAROK I ROKOKO	4 časa
19. NEOKLASICIZAM, ROMANTIZAM, REALIZAM	2 časa
20. UMJETNOST XX STOLJEĆA	1 čas
21. IMPRESIONIZAM	1 čas
22. NEOIMPRESIONIZAM	1 čas
23. PRAVCI XX STOLJEĆA : (ekspresija, apstrakcija i fantazija)	8 časova
24. KIPARSTVO XX STOLJEĆA	3 časa
25. ARHITEKTURA XX STOLJEĆA	2 časa
26. UMJETNOST XX STOLJEĆA U BiH	2 čas
27. LIKOVNA PROVJERA IZRAZA LINIJOM/CRTOM - NA PLOHI	2 časa
28. VREDNOVANJE ZNANJA UZ RECEPCIJU LIKOVNIH FOPRMI	2 časa
UKUPNO	70 časova

Upute za rad:

Pri planiranju 70% predviđenih časova je za učenje, a 30% za ponavljanje i provjeru znanja. Smanjiti fond sati kod prethistorije i starih civilizacija koje su već «prežvakane» općom historijom.

► **PROGRAMSKI SADRŽAJI SU ZADACI**, markirani strelicom i rasterom. Pisanje scenarija za čas- teze: 1) kroki informacija –u obliku definicije, 2) osnovne karakteristike, 3)podjelu na teme;

▷ **TEMA** je obilježena rednim brojem časa i brojem potrebnih časova za obradu.

Teze scenarija za čas: 1)pripadnost programskom sadržaju / zadatku, 2) likovni predstavnici, 3) kulturni spomenici ili umjetnička djela, 4) karakteristike kroz studioznu analizu:

Likovnoj/estetskoj analizi/procjeni podliježu svi materijalni dokazi historije/civilizacije :

1)arhitektura, 2) upotrebni predmeti (zanatski/industrijski) ,3) skulptura, 4)crteži, 5)grafike, 6)slike, 7)fotografije,8) filmovi...

▷ Pri estetskoj / umjetničkoj analizi, da nam bude lakše, EPOHA / STIL / UMJETNIČKI PREDMET –moraju proći kroz ovih pet «OKVIRA»:

1) **fizički/materijalni okvir** koji od objekta zahtijeva fizičku prisutnost ,da kažemo o čemu se radi (skulptura ,slika...),

2) **vremenski/historijski okvir** datira djelo -određuje ga u vremenu...3) **geografski okvir** lokacija djelo u prostoru ...

4) **demografski okvir** pripadnost određenom plemenu/narodu 5) **duhovni okvir** analiziramo duhovnu dimenziju

djela, ono neopipljivo što sobom donosi materijalni «okvir» bilo da je rezultat individualne ili kolektivne svijesti...

▷ Za brže interaktivno komuniciranje, davanje odgovora kao na kvizu može se izbaždariiti:

1)vjekovi, 2)brojevi, 3)karta svijeta, 4)likovni elementi, 5)imena epoha, 6)mediji...

▷ Za ponavljanje gradiva uraditi **simulator za estetsku analizu**, na koji se postavi -objekt- i komponibilna igra onim simbolima onih elemenata koji čine građu analizirane forme...

Naravno, djeca moraju malo i praktično raditi osvježiti znanje likovnog jezika kako bi se mogli opredijeliti za izbornu nastavu. Princip očiglednosti se u ovom predmetu podrazumijeva inače bi se nastavni proces sveo na nepotrebno trošenje energije.

1. ► LIKOVNA UMJETNOST i LIKOVNI JEZIK 3 časa.

TEMA: 1. umjetnosti; vizuelno/likovne umjetnosti kao društvena potreba; likovni jezik

shema sedam umjetnosti -u riječi i slici; likovna umjetnost i društvo..... 1čas

TEME: 2.3. Lična/osobna karta djela; uslovi/uvjeti percepcije; prostorno- vizualno- likovne karakteristike forme ; estetski redovi i pravila komponovanja zadužena za prirodno i

logično

jedinstvo svake forme. VJEŽBA: Nastavno pomagalo- simulator za estetsku analizu djela i provjeru likovne pismenosti učenika; Izrada potrebnih simbola za bržu komunikaciju..

2časa

2. ► PREDHISTORIJA 2 časa

TEMA: 4. Počeci umjetnosti i arheološka nalazišta Paleolitik; magija; volumen i linija kao izražajna sredstva; razdoblje kamenih „venera“ ; početak dekorativne umjetnosti

urezivanja i crtanja linija

1čas

- TEMA: 5. Neolitik megalitna arhitektura i Metalno doba; Nalazišta u svijetu, nalazišta na tlu Bosne i Hercegovine: Pećinja Badanj kod Stoca, Naselje Gornja Tuzla, Butmir kod Sarajeva, Bila kod Travnika; Glasinac - željezno doba..... 1 čas
3. ► **UMJETNOST STAROG EGIPTA (nastanak i drugih civilizacija)** 4 časa
- TEME: 6. 7. Društveno-historijske prilike kao uslov nastanka civilizacija Uloga faraona i religije u formiranju egipatske umjetnosti; *arhitektura grobna (mastabe, piramide, planinske grobnice), hramovi hipostilni iz Novog kraljevstva i utjecaj na grčku arhitekturu 2 časa
- TEME: 8.9.*skulptura- kubična forma, reljefi, *slikarstvo -freske, hijeroglifi.....2 časa
4. ► **MEZOPOTAMSKKE KULTURE** 2 časa
- TEMA:10. Staro i novo babilonsko carstvo, povoljnost geografskog položaja i klime Arhitektura cikurati; konusno poimanje skulptorske forme nasuprot kubičnom u Egiptu;..1čas
- TEMA:11. asirski reljefi; perzijska stilizacija (životinjski stil).....1čas
5. ► **GRČKA UMJETNOST** 4časa
- TEME: 12. 13. Historijski prelomni trenutak kao uslov pojave grčke kulture arhitektura-stilovi -spomenici karakteristike i dijelovi hranova -težnja ka idealanoj formi i proporcije (zlatni rez) arhaiski period2časa
- TEME: 14. 15. Skulptura – predstavnici njihova djela karakteristike; Slikarstvo na zidu ; na vazama, szil, oblici vaza motivacija2časa
6. ► **RIMSKA UMJETNOST** 3 časa
- TEMA: 16. Sinteza civilizacijskih dostignuća -baštinici grčkog duha; etrurski utjecaj; individualizam i državotvornost 1čas
- TEME: 17. 18. Arhitektura akvadukti, amfiteatri, slavoluci, bazilike, domusi i terme; preteča moderne urbanizacije; skulptura -portret u skulpturi; *slikarstvo Pompeje; fayumski portreti; antička nalazišta na našim prostorima..... 2časa
7. ► **LIKOVNA PROVJERA-IZRAZA MASOM/VOLUMENOM -U PROSTORU** 1 čas
- TEMA: 19. Prostorni medij- izraz punino-prazninom, komponovanje (građenjem ili modeliranjem) prostorne strukture u tri grupe -tri estetska reda (kada su komponente): a)jednake, b) harmonične i c) kontrastne po: obliku ,veličini, a variraju po smjeru/položaju, boji, materijalu, fakturi. Djeca igraju uloge: arhitekta, skulptora, industrijskog oblikovanje, urbaniste. 1čas
8. ► **UMJETNOST SREDNJEG VIJEKA** 1 čas
- TEMA:20. Religiozni koncept kao presudni momenat Propast antičkog svijeta; velika praznina u kontinuitetu , pojava feudalizma; predromanička umjetnost; periodizacija i utjecaj crkve na razvoj umjetnosti..... 1čas
9. ► **VIZANTIJSKA /BIZANTSKA/UMJETNOST** 2časa
- TEMA 21. Nasljedstvo grčko centri :Carigrad, Venecija i Ravena Arhitektura rimske i ranokršćanske tradicije; ikonoslikarstvo mozaici; centralna osnova u obliku grčkog rsta; 1čas
- TEMA: 22. arhitektura u Rusiji; u Bosni i Hercegovini je uticaj raške i moravske škole. Na fresko slikarstvo je veliki utjecaj imalo italo-grčko i mletačko-kritsko, a na ikone rusko. 1 čas
10. ► **ISLAMSKA UMJETNOST** 4 časa
- TEMA:23. Religija i bezlična umjetnost/ nefiguralna kao, odraz na sve sfere života Islamska umjetnost iz vladavine Omaiada; Abasida *arhitektura - tri stila džamija : arapski, iranski, turski; opisati detaljno objekat džamije stil mješanja sa lokalnim tradicijama; 1 čas
- TEMA: 24. Islam na Magrebu i u Španiji : klica renesanse - spomenici *slikarstvo – arabeske, iluminacije i kaligrafske kompozicije / levhe

- *Seldžučka i umjetnost Mongola;1čas
- TEME: 25. 26. Umjetnost u Bosni i Hercegovini; urbanizam, kule, kuće, mostovi, hanovi, hamami, bezistani, džamije, turbeta, haremi; epitafi na nišanima; umjetni zanati 2 časa
11. ► **ROMANIKA** 2 časa
- TEME: 27. 28. Upoznati učenike sa vremenskom datacijom i izgledom crkvenih objekata Romanika (Predromanika: Irska, otonska, karolinška) *arhitektura važni spomenici; opisati objekat -bazilika, osnova latinskog križa; *skulptura i crkveni rekviziti *slikarstvo «Biblija za nepismene» iluminacije i freske; romanika kod susjeda;..... 2časa
12. ► **GOTIKA** 2 časa
- TEMA: 29. Razvoj crkvenog graditeljstva Gotska arhitektura -važni spomenici po Francuskoj;
- Mletačka gotika...; kamena čipka: cvjetna, plamena i geometrijska; novi konstruktivni elementi u graditeljstvu; nužna elegancija u *skulpturi;1čas
- TEMA: 30. Vitraži; slikarstvo pozne gotike-sjever i međunarodni stil od iluminacija do avinjonske Pieta-e; Italija -Madonijeri: Duccio (Dučo), Cimabue (Čimabue) Martini i razdoblje preuranjenog Giottova(Đoto) -revolucija u prikazu obline 1 čas
13. ► **STEĆCI SREDNJI VIJEK U BOSNI i HERCEGOVINI** 1 čas
- TEMA:31. Upoznavanje likovnih formi grobnih biljega jedinstvenih u svijetu Nekropole, sedam vrsta mramora/stećaka, simboli kao motivi u ornamentici.....1čas
14. ► **LIKOVNA PROVJERA-IZRAZA POVRŠINOM/OBLIKOM -NA PLOHI** 2časa
- TEME: 32.33. - Nov, ne stihijski pristup, plošnom mediju Komponovanje cjeline od oblika na plohi, oblici mogu biti «presvučeni» bilo kojom od 7 vizualno-likovnih karakteristika : (teksturom/fakturom, svijetlo-tamnom bojom/nebojom/(u tonskom ili dekorativnom maniru), veličinom, smjerom Sve podvesti pod estetske redove i ostala pravila koja doprinose jedinstvu forme. Uloge djeca: slikar, grafičar, scenograf, kostimograf, grafički dizajner..... 2 časa
15. ► **VREDNOVANJE ZNANJA UZ RECEPCIJU LIKOVNIH FORMI** 2 časa
- TEME: 34.35. Recepcija umjetnih/ vještačkih formi. Fasade zgrada, skulptura, zanatskih i industrijskih oblika, kostima; uređenog prostora: enterijera, eksterijera, scena, izloga, sajamskih štandova, radnog mjesta2 časa
16. ► **RENEŠANSA** 3 časa
- TEME: 36. 37. Upoznavanje učenika sa buđenjem svijesti i jačanjem individualnosti *arhitektura- otkriće perspektive; Firenza centar -predstavnic: Brunelleschi (Bruneleski) i Alberti; Palazzo (Palaco)-palata, nova graditeljska forma; *skulptura – Predstavnik Donatello...(preporod antičke umjetnosti u novom duhu 2časa
- TEMA: 8. *Slikarstvo -Firentinska škola -tonsko slikarstvo(slikarski volumen), naglašena forma i crtež, predstavnici: Masacio (Mazačo), della Francesca (dela Frančeska), Botticelli (Botičeli); Venecijanska škola – kolorističko slikarstvo i lirizam – predstavnici: Mantegna (Mantenja), Bellini, Carpaccio(Karpačo).....1čas
17. ► **VISOKA RENESANSA** 4 časa
- TEME: 39. 40. Savršenost kompozicije -geometrijska konstrukcija strukture prostora “Univerzalni čovjek”- veliki geniji: Bramante, Leonardo, Michelangelo, Reffael, Tizian;2časa
- TEMA: 41. *Renesansa u Flandriji: Van Eyck (Van Ajk) Van der Weyden (Van der Vajden),
- *Renesansa u Njemačkoj: Grunewald (Grinevald), Holbein (Holbajn) Durer (Direr) –
- *karakteristike : Realistično proučavanje prirode bez naučnih metoda – uljane slike.....1 čas

18. ► MANIRIZAM 1 čas

TEMA: 42 Napuštanje klasične kompozicije i odupiranje autoritetu nauke Maštoviti maniristi: Tintoretto (Tintoreto), Veronese (Veroneze), El Greco (El Greko), Coreggio(Koređo).... 1čas

19. ► BAROK I ROKOKO 4 časa

TEMA: 43 Nemir duha , talasanje forme i kontrast osvjetljenosti i zasjenjenosti Protur Formacija, okvir nastanka Baroka; Rim – kolijevka; *Arhitektura – Bernini, *Slikarstvo -Caravaggio (Karavađo) Borromini, Guarini. (Luminozni stil), Caracci (Karači)...

Iluzionizam, fresko. slikarstvo..... 1čas

TEME: 44. 45. 46. Arhitektura Austrija i Njemačka predstavnici:Prandtauer (Prantauer), Neumann(Noiman) – Francuska i klasicizam (stil Louisa XIV); Arhitektura:Perault (Pero), * Le Vau(Levo) Hardouin -Mansart (Arduen -Mansar) *Slikarstvo:Poussin), Loraine (Loren); Rubens, Rembrandt, Velazquez, Goya; kontrast svjetlosti, pravaca, dinamike dijagonalne i vrtložne kompozicije; *Rokoko stil (Stil Louisa XV): galantne zabave – Wateau (Vato) Fragonard (Fragonar), Chardin (Šarden) (žanr – prizori; Nizozemski majstori.....3časa

20. ► NEOKLASICIZAM, ROMANTIZAM, REALIZAM 2 čas

TEMA: 47. Iz negacije u negaciju *KLASICIZAM i AKADEMIZAM -građen na autoritetu

antike i Arhitektura bez originalnosti prerađivanje stilova prošlih epoha.

Slikari: Poussina – David i Ingres (Engr)..... 1časa

TEMA: 48. *ROMANTIZAM -karakteristike- reakcija na neoklasicizam; nadahnut narodnim legendama, religijom, mistikom; Francuska – slikari: Delacroix (Delakroa); Njemačka – slikari: Friedrich (Fridrih), Overbeck (Overbek), Bocklin (Beklin); Engleska – slikari: Constable (Konstejbl), Turner (Tarnar); *REALIZAM-karakteristike... predstavnici: Daumier (Domije), Corot (Koro) Courbet (Kurbe); Austrija i Njemačka sa svojom stilskom epohom *BIDERMAJER.....1čas

21. UMJETNOST XX STOLJEĆA 1čas

TEMA: 49. Umjetnici hvataju korak sa svojim vremenom. vod – difuzija stilova i pravaca.

Doba subjektivizma i traženje novih likovnih izraza; nastavak dizajna iz *ART NOUVEAU-a i *JUGEND STIL-a; novi materijali, nove tehnike; moderna strujanja, videomediji i digitalna tehnika u likovnim umjetnostima; fotografija, film, strip, kompjuterska grafika..... 1 čas

22. ► IMPRESIONIZAM 1čas

TEMA: 50. Analiza svjetlosti Karakteristika- novi doživljaji svjetlosti i boje; pozitivizam građanskog društva; konačni razvoj pikturalne forme Slikarstvo predstavnici: Manet (Mane),

Monet (Mone), Degas (Dega), Renoir (Renoar)1čas

23. ► NEOIMPRESIONIZAM 1čas

TEMA: 51. Stvralaštvo velikih individualnosti istina i ljudska drama Genaza velikih stilova s

početka XX stoljeća; Cezanne (Sezan), Van Gogh, *SINTETIZAM Gauguin (Gogen), Seurat (Sera), Toulouse-Lautrec (Tuluz-Lotrek).....1čas

24. ► PRAVCI XX STOLJEĆA (ekspresija, apstrakcija i fantazija) 8 časova

TEME: 52. 53. ekspresija: Boja čovjekova sudbina, lomljenje forme, “bezpredmetnost” i antiumjetnost... *Umjetnost istoka → FOVIZAM ← *crnačka skulptura izazvali su eksploziju kreativnih snaga, predstavnik fovizma je Henri Matisse (Anri Matis).

*EKSPRESIONIZAM - predstavnici: Grupa DIE BRUCKE (Di Brike) i DER BLAUE

REITER (Der Blau Rajter); Schmith Rottluff, Beckmann, Kirchner, Marc, Kokoschka, Kandinski.		2 časa
TEME: 54. 55. (Cezanne, Rousseau, Seurat, Crnačka skulptura krče put) → *KUBIZMU kao prethodniku apstrakcije, a predstavljaju ga Pablo Picasso i George Braque.		2 časa
TEMA: 56. apstrakcija: *NEOPLASTICIZAM : Vasilij Kandinski, Piet Mondrian *SUPREMATIZAM : Kazimir Maljević.....		1 čas
TEMA: 57. fantazija: (APSTRAKTNI) DADAIZAM, predstavnici: Max Ernst, Marcel Duchamp, Jean Arp. (APSTRAKTNI) NADREALIZAM : Ernst, Salvador Dali, Joan Miro. METAFIZIČKO SLIKARSTVO: Giorgio de Chirico, Rene Magritte. FANTASTIČKO SLIKARSTVO Marc Chagall,		1 čas
TEME: 58. 59. Slikarstvo poslije II svjetskog rata disperzija kreativnih snaga: Akciono slikarstvo, OP ART: Vasalery; POP ART: Warhol, Lichtenstein, Rauschenberg; APSTRAKTNI EKSPRESIONIZAM: Pollock, Rothko, De Kooning, Buri; MINIMAL ART.... BODY ART... HIPERREALIZAM...NARRATIVE ART ...KONCEPTUALIZAM i ostale tendencije do kraja stoljeća.....		2 časa
25.	► KIPARSTVO XX STOLJEĆA	2 časa
TEME: 60. 61. Osnovne karakteristike moderne skulpture XX vijeka Pojava Rodina (Rodena) i preporod skulpture; VITALIZAM I KONSTRUKTIVIZAM (Picasso, Moore (Mur), Gabo, Pevsner, Tatlin, Brancusi, Arp, Meštrović		2 časa
TEMA: 62. Umjetnost Bosne i Hercegovine – Kučukalić, Grgić, Hozić, Skopljak		1 čas
26.	► ARHITEKTURA XX STOLJEĆA	2 časa
TEME: 63. 64. Uponati učenike sa osnovnim karakteristikama moderne arhitekture Otto Wagner (Oto Vagner) i *BEČKA SECESIJA; BAUHAUS, Le Corbusier (Le Korbizje) i njegovi sljedbenici *MODERNA ARHITEKTURA.... Umjetnost Bosne i Hercegovine -Vancaš, Najdhart, Štraus, Ugljen		2 časa
27.	► SLIKARSTVO XX STOLJEĆA U BiH	1 čas
TEME: 65. 66. Upoznati našu likovnu baštinu i pokušati je smestiti u u svjetske okvire Umjetnost Bosne i Hercegovine : Jurkić, Šain, Mihajlović, Petrović, Dimitrijević, Mujezinović, Berber, Hozo Zec, Mijić, Selmanović, Todorović, De Rivera, Šetić, Misirlić, Ramić, Lah; Babić, Generalić, Đurić.. Prikupiti: biografije, razvoj, opus, kritike i svoje utiske pronaći svakome mjestu.....		2 časa
28.	► LIKOVNA PROVJERA -IZRAZA LINIJOM/CRTOM -NA PLOHI	2 časa
«TEME» 67. 68. Likovni odgovori na brojna pitanja -linijskog izraza- gdje god se javlja -Komponovanje forme pomoću linija koja može igrati uloge: ilustrativnu, dekorativnu, konstruktivnu, ekspresivnu... i može «ponijeti»/ imati i nekoliko osobina: prava/kriva, uska/široka ,svijetla /tamna, krzava/čista, isprekidana/puna, pozitivna/negativna, obojena/neobojena . I linije podvesti pod estetske redove i načela komponovanja. Nije bitna «motivacija»,samo treba izbjegavati shematizam- igru linija radi linija.....		2 časa
29.	► VREDNOVANJE ZNANJA UZ RECEPCIJU LIKOVNIH FORMI	2 časa
TEME: 69. 70. Sistematizacija provjera znanja učenika umjetničko/estetska analiza formi u plošnom i prostornom medij-u gdje linija kao izraz dominira u bilo kojoj funkciji. (slike, grafike, prelomi stranica, fotografije, spotovi, plakati, naslovnice, crteži, kaligrafske kompozicije –zgrade, predmeti itd.		2 časa

UKUPNO ČASOVA GODIŠNJE

70 ČASOVA

LIKOVNA KULTURA
IZBORNA NASTAVA - TREĆI IZBORNI PREDMET
III razred 2 časa sedmično -70 časova godišnje

TEMELJNI ELEMENTI LIKOVNOG JEZIKA I NJIHOVE KARAKTERISTIKE

PREGLED PROGRAMSKIH SADRŽAJA - ZADATAKA

(1). ZNAČAJ VIZUELNE I LIKOVNE KULTURE DANAS	2 časa
(2). USLOVI PERCEPCIJE KAO IZVORI LIKOVNIH ELEMENATA	12 časova
(3). OBLIK	1 čas
(4). OBLIKOVANJE / PREOBLIKOVANJE - MIJENJANJE IZGLEDA	4 časova
(5). PROSTORNE i LIKOVNE KARAKTERISTIKE / FORME	47 časova
5. (a) masa / volumen (temeljni -nosivi likovni element) ostalih karakteristika	6 časova
5. (b) površina / lik (temeljni -nosivi likovni element) ostalih karakteristika	4 časa
5. (c) linija / crta (temeljni -nosivi likovni element) ostalih karakteristika	8 časova
5. (d) tekstura / faktura (materija/l/	3 časa
5. (e) obojeno /neobojeno	10 časova
5. (f) svijetlo/tamno / (valer)osvijetljeno/zasjenjeno	6 časova
5. (g) položaj / smjer	4 časa
5. (h) dimenzija / proporcija	6 časova
(6). ANALIZA VJEŽBI, UMJETNINA i VREDNOVANJE ZNANJA UČENIKA	4 časova
UKUPNO	70 časova

Uputstvo za izvođenje programa izborne nastave:

VIZUALNO-LIKOVNA KULTURA

NASTAVNI SADRŽAJ kao nastavni sadržaj bude obično nosiva građa nekog objekta: 3) masa/volumen, 2) površina/ lik,

1) linija /crta , a one nose ostale likovne karakteristike (valer, teksturu, boju...)

LIKOVNI ZADATAK donosi neka pravila oblikovanja i pravila komponovanja (odnosno oblikovanja «spajanjem»)

Primjer časa:

VIZUELNO-LIKOVNA KULTURA

NASTAVNI SADRŽAJ = površina (bukvalno pod teksturom),

LIKOVNI ZADATAK = komponovanje kontrastno

Zahtjev zadatka je: 1)da se kombinuju dvije različite materijalizacije, ili 2)dvije različite rasterne mreže linija ili 3)dva različita sjaja -(mat i sjaja), ali pošto je površina ispod kao nosač tekture traži i 4) različite (kontrastne) oblike površina. Površinu ne treba shvatiti bukvalno pa praviti shematske crteže. Površine postoje i kao dijelovi na svemu oko nas ...

Riječ «TEMU» i «MOTIV» treba izbaciti iz upotrebe kako bi došli do suštine do elemenata koji vode ka likovnoj pismenosti.

Ovdje je motiv **teksturna površina**, a ne recimo «mačak» zato smo «motiv» zamijenili riječju MOTIVACIJA i tretiramo je

više kao poticaj djece na rad –voljni ili spoljni. Zahtjev zadatka pokreće misaone procese i dijete zna koji objekat će donijeti kontrast teksture, ali objekt je u drugom planu ne mora ni da liči na sebe.

Umjetnici ne gledaju objekt već «figuru», a figura nije bukvalno figura već sve ono što se zbiva (na/u) formatu –i mrlja

Učenici moraju imati debele, tvrdo ukoričene, blokove formata A4 za skiciranje slično «slikovnici», u koji hvataju **tekstualno/likovne bilješke** iz teorije likovne forme. Likovni jezik najbolje objasni sebe, tako se neće prokrasti veliko neznanje kroz verbalizaciju likovne umjetnosti. Ostale vježbe se rade na većem formatu. Predviđeno vrijeme za estetsku analizu vrednovanje / ocjenjivanje znanja učenika odvija se u procesu rada spram specifičnosti predmeta.

Izborna nastava ne smije biti slična dosadašnjoj vannastavnoj aktivnosti -likovnoj sekciji.

Pojednostavljeno gledano praktičan rad se odvija u:

▷**prostornom likovnom medij-u:** (projektovanje, građenje/modeliranje, zapremanje virtualnog prostora) : 1) arhitektura,

2) skulptura 3) scena 4) zanatsko/industrijski dizajn. &

▷**plošnom likovnom medij-u:** (crtanje, slikanje, otiskivanje, vizueliziranje projekcijom):

1) crteži, 2) slike, 3) grafike,

4) fotografije 5) film, 6) grafički i slikarski (zanatsko- industrijski) dizajn...

PROGRAMSKI SADRŽAJI - ZADACI:

(1). ZNAČAJ VIZUELNE I LIKOVNE KULTURE DANAS	2 časa
TEMA 1.1. -ka definiciji	1čas

TEMA 1.2. -umjetnost i društvo.....1čas

(2). USLOVI PERCEPCIJE	12 časova
(kao izvori prostornih i vizualno likovnih karakteristika oblika /foreme)	

TEME :

2.1. -prostor: a) stvarni prostor: -(otvoreni -zatvoreni ...vidni)

b) prostor umjetničkog djela (predmetni, dočarani i duhovni)na primjerima objasniti...2 časa

2.2. -svjetlost; fizika boja; osnovne boje svjetlosti i aditivno miješanje; (*bilješke «dvojezičke»*)....2 časa

2.3. -objekt; prirodna i društvena pojava/događaj; faktori nastanka (*učenici donose oblike*).....1čas

2.4. -položaj/smjernost sredstva za: lokaciju, orijentaciju i identifikaciju (*definitivno razgraničiti*).....1čas

2.5. -vrijeme; i -vrijeme u umjetničkom djelu;.....1časa

2.6. -dimenzija/proporcija -uočavanje kod objekta 3D i proporcije zlatnog reza.....1čas

2.7. -a) subjekt; i -mogućnosti čula vida;(*bilješke «dvojezičke»*).....2 časa

-b) psihologija promatranja / zahtjevi vidnog prostora/polja..... 2 časa

TEMA (3). OBLIK	1 čas
------------------------	--------------

Najneposrednije sredstvo izražavanja krije se pod ovim pojmovima: /oblik/ lik/ izgled/ spoljašnost/ forma/ konstruišu ga tri temeljna elementa: (a) volumen / masa) **temeljni izraz** u **PROSTORNOM MEDIJ-u** (b) površina /lik i (c) linija /crta....(**temeljni izrazi**) u **PLOŠNOM MEDIJ-u** -upoznavanjem temeljnih izraza upoznamo i ono što se na njih “nadograđuje”i time postaje nov izraz-
VJEŽBA 3.1. -konstruisanje pravilnog oblika pomoću njegova tri gradivna likovna elementa- obrnutim neprirodnim redom : linija, lik pa volumen.....1časa

TEMA (4). OBLIKOVANJE / PREOBLIKOVANJE MIJENJANJE IZGLEDA 4 časa

Iscrptiti sve termine načina oblikovanja koji zavise od karaktera -temeljnih gradivnih elemenata oblika: temeljni su zato jer-nose sve ostale prostorne i likovne osobine oblika

VJEŽBA 4.1. -oblikovanje masom/ volumenom -modeliranje pune «zatvorene» forme, motivacija portret druga; oblik rada u parovima individualno-objasniti metodičke korake skulptora pri modeliranju.....2 časa

VJEŽBA 4.2. -oblikovanje površinom/oblikom uz pomoć linija na plohi, motivacija otvorene kartonske kutije, tehnika mekana olovka.....2 časa

TEMA (5). PROSTORNE i LIKOVNE KARAKTERISTIKE OBLIKA/FORME 47 časova (prostorni i likovni elementi)

TEMA 5. @ MASA / VOLUMEN 6 časova

Masa/volumen (punina/praznina) **temeljna likovna karakteristika** prisustva/odsustva objekta, taktilni i vizuelni doživljaj koji kaže faktor nastanka oblika; da li je pravilan/nepravilan.

VJEŽBA 5.@.1. -oblikovanje modeliranje, usporedo, pravilnih i nepravilnih oblika, motivacija: a) priroda (organsko-životinjski) i b) vještački (industrijski).....2časa

VJEŽBA 5.@.2.- konstruisanje oblika sadržaj punine u praznini; organska tvar; da budu zastupljena sva postojeća stanja mase/volumena: (puna/ rastanjena/ istanjena, motivacija skulpture mobile...2časa

5.@. 3. -izbor materijala i (modeliranje; klesanje, tesanje; lijevanje) u određenoj čvrstoci materijala: (mehki, tvrdi, mehko-tvrdi); motivacija prirodni i vještački oblici.....2časa

TEMA 5. (b) površina / ob/lik 4 časa

Drua osobina po kojoj se (neko/nešto) odlikuje je površinski oblik **temeljna likovna karakteristika**, vizuelna reakcija na predmet iz jednog gledišta; letimična informacija o prisustvu, vrsti i ostalim osobinama koje na sebi nosi površina kao omot prostornog oblika- ne zaboravimo taj «poslužavnik» ispod: tekstone/fakture, ispod boje, svjetline, položaja...

VJEŽBA 5.(b).1. -siluetiranje više profila složenijeg oblika, kontrast neboje, motivacija: priroda(organski oblici-životinjski svijet) tehnika kolaž.....1čas

VJEŽBA 5.(b).2. -reprodukovanje u plošnom medij-u; grafika i vrste štampe; vježba komponovanje oblika otiskivanjem, motivacija priroda(biljni svijet)..... 2 časa

VJEŽBA 5.(b).3. -ritam linija i površina pozitivnih i negativnih, sličnih oblika i sličnih, veličina, motivacija dezen za tekstil, novinska stranica... ..1čas

TEMA 5. (c) linija / crta 8 časova

Treća osobina po kojoj se (neko/nešto) odlikuje je linija/crta **temeljna likovna karakteristika**, ne zaboraviti je ispod: svjetline, krzavosti, boje, iskrivljenosti...; uloge linije: 1)ilustrativna: profilira (mota se oko tijela), (konturira omeđi lik na plohi), (makrostrukturna identifikuje lik), (mikrostrukturna ilustruje materijalizaciju rasterima). 2) ekspresivna daje emotivni izraz obliku 3) dekorativna ukrašava i plohu i masu/volumen.

VJEŽBA 5.(c).1.-sve karakteristike linije: a(prava-kriva # široka-uska), b(pozitivna-negativna), c(puna-isprekidana), d(krzava-čista), e(svijetla/tamna) f(obojena/ nebojena) -probati raditi svim ostavljajima linijskih tragova i svim vrstama i stanjima podloga sa ciljem proširivanja znanja o linijskom izrazu, vježba može biti kolažna.....2 časa

VJEŽBA 5.(c).2.-učimo promatrati - učimo oblikovati linijom/crtom, motivacija žičani kubusi sintetički pristup određivanju mjere figure u formatu, viziranje, ugljen..... 2 časa

VJEŽBA 5.(c).3.-linearni crtež složenije postavke (neprozirna geometrijska tijela- kartonske kutije) uočavanje stabilnosti objekta skraćivanja i strane izvora svjetlosti 2 časa

VJEŽBA 5.(c).4. -metodika oblikovanja linijom po promatranju, motivacija živi model.-koraci.2 časa

TEMA 5. (d) tekstura / faktura materija/l/	3 časa
---	---------------

Taktilni/vizuelni doživljaj stanja i vrste materije; prirodno stanje izgled ili likovna obrada površine: glatko, sjajno, mat, hrapavo, sjenčeno/rasterno, čak i sama linija može da nosi te osobine...

VJEŽBA 5.(d)1.-oblikovanje površina i linija na plohi (≠)kontrastnih: oblika, materijala i tekstura) motivacija: zahtjevna mrtva priroda prema gornjem zadatku, lavirani tuš.....2časa

VJEŽBA 5.(d)2.-izražavanje površinom/likom «opremljenim»različitim -teksturama/ fakturama» koje se nameću kao sopstveni izraz, usporedno prirodne i vještačke texture, motivacija prirodne pojave i produkti društva.....1časa

TEMA 5. (e) obojeno /neobojeno	10 časova
---------------------------------------	------------------

Fenomenalni vizuelni-likovni energent postao glavni izraz; -boja materija-pigmentne boje)

VJEŽBA 5.(e).1.-svaki gradivni element prostornog oblika, može da ponese «dres» obojeno/neobojeno. vježba: mutacija lokalnih boja/neboja tj. ahromatski oblici «postaju» hromatski i obrnuto, koristiti osnovne: (magenta/ cijan/ žuta), metoda redefinicije.....2 časa

VJEŽBA 5.(e).2.-substraktno međumiješanje; izvedene i drugoizvedene; krug dvanaesterac -vježba: komponovanje poznatim kontrastima; motivacija: (zasićenost boje koja zastire površina/oblike iz vremena fovizma i ekspresionizma).....6 časa

Uvijek biti svjestan uloge/funkcije boje na slici: (dekorativna/ ekspresivna/ simbolička/ imitativna i slikarskih tehnika školi dostupnih;

VJEŽBA 5.(e).2.- lokalne boje ; slikanje vizuelnog prostora: geometrijska perspektiva; potpomognuta kolorističkom i vazdušnom;-rad po prirodi.....2časa

TEMA 5. (f) svijetlo / tamno osvijetljeno / zasjenjeno (valer)	6 časova
---	-----------------

Ovu karakteristiku nose svi temeljni gradivni elementi; -svijetlo do tamnog kontrast(≠); uvođenje i među svjetlina između svijetlog i tamnog je valer , svijetlo/tamo – osvijetljeno/zasjenjeno(valer) imamo kod boja i neboja; dekorativno slikanje odgovara (plošnom «farbanju»); susret svijetla i sjenke na oblim predmetima je prirodni valer/ton, a pri izrazu je tonsko slikanje (dočaravanje obline); proučiti valerske ključeve;

VJEŽBA 5.(f).1.-dvodjelne likovne bilješke -vježbe: a) dekoracija i modelacija ahromatska ; - b)dekoracija i modelacija monohromatska; i –c)dekoracija i mod/u/lacija polihromatska (oblik rada : individualno i na sličnu motivaciju.....3 časa

VJEŽBA 5.(f).2. skiciranje (6 djelne) vježbe po valeskim ključevima, motivacija po želji, kolaž.1 čas

VJEŽBA 5.(f).3. -kontrast(≠) svijetlo tamno dvodjelne likovne bilješke -vježbe: ahromatsko i hromatsko, motivacija iz prirode i vještačke «prirode», tehnika kolaž.....2 časa

TEMA 5. (g) položaj / smjer	4 časa
------------------------------------	---------------

Uslov percepcije bukvalno se ponašamo kao da se radi o materijalu, u kompoziciji služi kao sredstvo za lokaciju, orijentaciju i identifikaciju (sam se ne može smjerati bez nosača gradivnih elemenata forme)

VJEŽBA 5.(g).1.-raspoređivanje u tri osnovna položaja/smjera, usporedno, sva tri izraza u prostornom i plošnom medij-u, motivacija djeca u ulozi urbaniste i slikara.....2 časa

VJEŽBA 5.(g).2. -skup istih položaja daje oblik cijelini i glavni položaj protezanje cjeline ima jače dejstvo od zbira svih ostalih smjerova, motivacija scena razne figure ritmičke grupe1 čas

VJEŽBA 5.(g).3.-analiza smjera/položaja, crtanjem linija za pokretima, na figuralnim kompozicijama fotografija/reprodukcija i raspravljati zašto nam se neke čine dinamičnijim..... 1 čas

TEMA 5. (h) dimenzija / proporcija	6 časova
Kompozicija nije atraktivna ako cjelina nema određenu mjeru i ako ostali činioci nisu srazmjerni: svaki sa svakim i svaki pojedinačno naspram cjeline; dimenzija kao i smjer nešto znače tek kada služe nekome/nečemu: volumenu koji ima 3D, površini 2D, liniji 1D ; susjedni predmet predmetu određuje veličinu.	
VJEŽBA 5.(h).1. -struktura vidnog polja; glavni dijelovi svake slike; određivanje mjere cjelini «figuri» i njenim temeljnim gradivnim elementima unutar; <u>vježba</u> : umjetnička struktura kada dominira «figura» nad formatom i vježba usporedo, kada dominira format nad «figurom» (2:1).....2 časa	
VJEŽBA 5.(h).2. -čovjek mjera šta to uopće znači?- objasniti na primjerima iz života; (moduli/kanoni) konstruirati podjelu površina na dva u proporciji zlatnog reza.....1čas	
VJEŽBA 5.(h).3. uraditi kopije fasada nekih objekata i portreta, motivacija renesansna arhitektura i ljudska glava, školjka... ..2čas	
VJEŽBA 5.(h).4. -oblikovanje linijom kao izrazom u tzv. funkcionalnoj proporciji/disproporciji... 1čas	
TEMA (6). ANALIZA VJEŽBI I VREDNOVANJE ZNANJA UČENIKA	4 časa
VJEŽBA (6).1. -estetska analiza svih vrsta umjetničkih djela od : <u>prostornih medija</u> : arhitektonskih objekata, skulptura i produkt dizajna..... 2 časa	
VJEŽBA (6).2. -estetska analiza svih vrsta umjetničkih djela od : <u>plošnih likovnih medij-a</u> : crteža, grafika, slika grafičkog dizajna, fotografija i filmova.....2 časa	
SVEGA	70 časova

LIKOVNA KULTURA
IZBORNA NASTAVA -TREĆI IZBORNI PREDMET
IV razred 2 časa sedmično 60 časova godišnje

GRADA/ELEMENTI KOMPOZICIJE I PRAVILA KOMPONOVANJA
PREGLED PROGRAMSKIH SADRŽAJA - ZADATAKA

1. GRADA -ELEMENTI- ZA KOMPONOVANJE	2 časa
2. VIZUALNO-LIKOVNI MEDIJ-i KOMPONOVANJA	2 časa
3. TEHNIKE RADA PRI KOMPONOVANJU	2 časa
4. PRAVILA KOMPONOVANJA	1 čas
5. IDEJA	1 čas
6. SVA PRAVILA TEŽE KA JEDINSTVU FORME - KOMPOZICIJE	48 časova
6.1. dimenzija /proporcija- (određivanje mjere cjelini i srazmjere detaljima unutar nje)..	4 časa
6.2. jednako, harmonija i kontrast (sortiranje komponenti u estetske redove).....	6 časova
6.3. slučajnu gomilu čini skupom: bliskost, sličnost, slijed i zatvorenost.....	4 časa
6.4. komponovanje građe počinje: koncentracijom, diferencijacijom i prožimanjem.....	4 časova
6.5. makro/mikro poredak: strogi-poremećen, razmaknuto/dodirno/preklopno/ uklopno. .	1 čas
6.6. dominacija – (dvotrećinska prevlast jedne ili dvije slične nad ostalim dijelom).....	6 časova
6.7. akcent- tačka oslonca pogleda smještena u prostornom težištu ili likovnom središtu....	1 čas
6.8. simetrija idealna ravnoteža, prirod.pravilnost vezana za ljepotu: centralna/osna/radijalna	4 časa
6.9. ravnoteža fizička/optička, pojedinačna pa skupna «raspoređenost» po cjelini.....	6 časova
6.10. ritam sukcesivno ponavljanje pojedinih elemenata.....	4 časa
6.11. gradacija red u stepenovanom ritmu likovne građe.....	2 časa
6.12. funkcija: lijepo nepraktično; uzajamno funkcionalno.....	1 čas
6.13. stil: «pečat vremena»; prepoznatljivost:«rukopisa», garniture, opusa, epohe.....	4 časa
6.14.položaj / smjer smjerom postignuto jedinstvo cjeline.....	1čas

PROGRAMSKI SADRŽAJI –ZADACI

TEMA (1). GRAĐA -ELEMENTI- ZA KOMPONOVANJE 2 časa

a) prostorne karakteristike čist materijal: tvrdi, mehki, mehkotvrdi; prostorni oblici kao gotove komponente: prirodne/vještačke ; postojeća stanja mase/volumena: puna, rastanjena i istanjena... b) likovne karakteristike odnosno likovni elementi -c) moderni elementi kao znaci: aluzivni, ikonički, grafički, figurativni
VJEŽBA (1).1.-izrada, «vitrina-slike» od aplikacija isluženih predmeta raznog porijekla materije i faktora nastanka (oblika).....2 časa

TEMA (2). VIZUALNO- LIKOVNI MEDIJ-i KOMPONOVANJA 2 časa

Karakter temeljnih likovnih elemenata kao komponenti, određuje karakter likovnih medij-a : prostorni likovni mediji i plošni likovni mediji
VJEŽBA(2).1.-komponovanje u plošnom mediju, linearno, motivac.: postaviti grnčariju; 2 časa

TEMA (3). TEHNIKE RADA PRI KOMPONOVANJU 2 časa

Svaki medij ima svoj tehnički postupak rada kao način povezivanja u kompoziciji različiti su u :arhitekturi, skulpturi, sceni, slici, filmu... (tehnika ovladavati kroz rad);
VJEŽBA (3).1. -komponovanje u vizualno-likovnom mediju- crtani film koraci.....2 časa

TEMA (4). PRAVILA KOMPONOVANJA 1 čas

Odnosi i smisao povezivanja : a) postoji klasično formalno; b)postoji rad sa: simbolima, metaforama, alegorijom...c) postoji trud postizanja sličnosti modela i d) individualna emocionalna ekspresija
VJEŽBA 4.1. estetska analiza umjetničkih djela.....1 čas

TEMA (5). IDEJA 1 čas

Jedinstvo više ideja: (ideja građe), (ideja medij-a), (ideja tehnike), (ideja pravila) čini će jedinstvo buduće kompozicije -forme.
VJEŽBA 5.1. psihologija stvaralaštva- «subjektivni odraz objektivne stvarnosti»1 čas

TEMA (6) SVA PRAVILA TEŽE KA JEDINSTVU KOMPOZICIJE 46 časova

VJEŽBA (6).1. dimenzija /proporcija- (određivanje mjere/srazmjere) obnoviti.....4 časa

VJEŽBA (6).1.1.modeliranje –masa/volumen- reljefna «zatvorena» forma, motivacija čovjek. 2časa

VJEŽBA (6).1.2.-komponovanje dekorativno, zasićenim bojama, simultani kontrast motivacija2časa

TEMA (6).2. jednako (=), harmonija (H) i kontrast (≠)6 časova

VJEŽBA (6).2.1. -građu za kompoziciju prvo moramo «razvrstati» na: estetske redove : a) jednake, b)harmonične i c) kontrastne; -kod jednakih možemo: 1) ponavljati u monoton dosadan nizni ritam ili poboljšati izgled pribjegavajući: 2) naizmjeničnosti 3) variranju 4) obrtanju ; -kod harmonije vodi se računa, da se puno ne razlikuju pa imamo:

1) harmoniju veće i manje sličnosti, 2) harmoniju funkcije, i 3) harmoniju simbola; -kod kontrasta dovode se u vezu ekstremne suprotnosti raspoloživih karakteristika.....2 časa

VJEŽBA (6).2.2.-komponovanje: prostorne pune forme, (=)oblika i intervala i (≠) smjerova, .2 časa

VJEŽBA (6).2.3.-komponovanje površina i linija harmoničnih po više «presvlaka»-osobina ..2 časa

TEMA (6).3. slučajnu gomilu čini skupom: bliskost, sličnost, slijed i zatvorenost.....4 časa

-a) bliskost, b) sličnost, c) slijed (uzastopno ponavljanje uz očekivanje) i d) zatvaranje (kada spojeni oblici čine jedan novi oblik).

VJEŽBA (6).3.1.vidno polje ima efekt lupe uradite kompoziciju u harmoniji kvaliteta boje, motivacija geometrija..... 2 časa

VJEŽBA (6).3.2. komponovanje jednakih oblika, repeticija- inverzno.....2 časa

TEMA (6).4. komponovanje sadržine počinje: koncentracijom, diferencijacijom i prožimanjem

4 časa

VJEŽBA (6).4.1 -počeci komponovanja se mogu uporediti sa društvenim stanjima; jak vođa pravi centralističku vast, širenjem, snaga jednog centra gubi moć, pa se pojavi drugi centar interesa, a poslije i rasulo od više centara koje prerasta u novi kvalitet, bilo kakve saradnje, gdje imaju svi neki interes. komponovanje likova i linija na plohi, radijalna kompozicija, motivacija: kristali, rozete.....2 časa

VJEŽBA (6).4.2. komponovanje cjeline sa više središta ;izraz linija, površina, i volumena na plohi , motivacija širenje grada koji guta okolna naselja (maketa oblik rad grupni)2 časa

TEMA (6).5. makro/mikro poredak: strogi/poremećen; dodirno/razmaknuto/preklopno/uklopno

1 čas

Poredak u makro i mikro strukturi kompozicije može biti pravilan i poremećen, a kada je u pitanju gustina: dodirno/ razmaknuto/ preklopno/ uklopno (komponente: potezi, mrlje, tačke...)

VJEŽBA (6).5.1-komponovanje osnovnih gradivnih elemenata oblika sa primjetnim poretkom i gustinom krupnih i sitnih činilaca forme.....1 čas

TEMA (6).6. dominacija - dvotrećinska prevlast.....6 časova

-promatranje likovnih djela sa ciljem uočavanja cjeline

VJEŽBA (6).6.1.komponovanje linijom na plohi ,uske- široke i prave- krive, jedinstvo postignuto dominacijom pravih širokih, motivacija moderni dio grada.....2 časa

VJEŽBA (6).6.2. -slikanje srednjim valerskim ključem malog intervala (hronatski i ahromatski) po istoj motivaciji, dominacija postignuta veličinom nosećeg tona u akordu.....2 časa

VJEŽBA (6).6.3. komponovanje paralelno: a) plošno b) tonski, kontrast toplo/hladno dominaciju postići na jednom dijelu vježbe toplim na drugom i hladnim.....2 časa

TEMA (6).7.akcent- tačka koja je u prostornom težištu ili likovnom središtu; djelo sa 1,2,3 žarišta

1 čas

VJEŽBA (6).7.1.-komponovanje oblika po horizontali i vertikali, motivacija, urbana sredina ili jedan objekt u dominaciji akcent vertikala.....1 čas

TEMA (6).8. simetrija idealna ravnoteža, pravilnost prirodna vezana za ljepotu:

centralna/osna/radijalna.....4 časa

VJEŽBA (6).8.1 -komponovanje rastanjenih volumena, radijalna simetrična kompozicija, motivacija kaleidoskop pahuljice čipke, skulpture mobile, (materijal papir konci)2 časa

VJEŽBA (12).8.2.-oblikovanje kontrastom crno bijelo, simetričnih oblika, motivacija prirodni- životinje.....2 časa

TEMA (6).9. ravnoteža fizička/optička, pojedinačna, pa skupna «raspoređenost» po cjelini ..6 časova

VJEŽBA (6).9.1. -psihovizir vidnog prostora/polja; «vaganje» temeljnih elemenata forme i njihovih vrijednosti u strukturi cjeline; načini balansiranja. -komponovanje strukture od pozitivnog i negativnog u tri gradivna likovna elementa forme, jedinstvo postići dominacijom negativnog, motivacija po želji.....6 časa

TEMA (6).10. ritam prirodni vid uspostavljanja reda kada se sukcesivno ponavljaju pojedini elementi

.....4 časa

VJEŽBA (6).10.1. -linija i površina na plohi, motivacija fasada zgrade, kostim.....2časa

VJEŽBA (6).10.2. komponovanje u bilo kom likovnom mediju, sa svim pravilima koja čine mobilno dramatično stanje u cjelini forme..... 2 časa

TEMA (6).11. gradacija oblik reda u stepenovanom ritmu nekih vrijednosti.....2 časa

VJEŽBA(6).11.1.dekorativno komponovanje sa gradacijom transformacije oblika, veličine i svjetline2časa

TEMA (6).12. funkcija: postoji lijepo, a nepraktično; uzajamno funkcioniranje1 čas

VJEŽBA (6).12.1-komponovanje po harmoničnoj (*H*) ili jednako(=) funkciji.....1 čas

6.13. stil: «pečat» djela, vremena; prepoznatljivost («rukopisa», garniture, opusa, epohe).....4 časa

VJEŽBA (12).13.1.-postizanje jedinstva kompozicije nekim obilježjem koje se provlači kroz cijeli rad motivacija arhitektonski objekt, odjeća sa modnim detaljem, dizajn serije posuđa.....**2 časa**

VJEŽBA(6).13.2.pokušaj stvaranja u duhu vremena u kome živimo(šta karakteristiše našu epohu)**2 č**

TEMA (6).14. položaj / smjer nije pravilo ali može biti činilac jedinstva kompozicije.....**1čas**

VJEŽBA(6)14.1. komponovanje «nosača» smjera (temeljnih elemenata oblika) u svim smjerovima i njihovo objedinjavanje smjerom smjerova koji daje karakter cjelini.(medij i motivacija po želji) **1čas**

TEMA (7). ANALIZA i VREDNOVANJE ZNANJA UČENIKA **4 časa**

VJEŽBA (7).1. -estetska analiza svih vrsta umjetničkih djela od : a) prostornih medij-a :

arhitektonskih objekata (renesansne epohe), skulptura, produkt dizajna (evolucija oblika stolice)

b)estetska analiza svih vrsta umjetničkih djela od : plošnih medij-a: crteža, grafika, slika (slikarstvo, impresionizma, fovizma, ekspresionizma) slikarskog dizajna, grafičkog dizajna, fotografija,

filmova.....

4 časa

UKUPNO

60 časova

Oprema škole:

-Škole moraju odvojiti i opremiti radni prostor, dobro osvijetljen, po potrebi zamračen sa prilagodljivim namještajem; opremljen audio vizuelnim pomagalicama: (videorekorderom, ili video topom, kompjuterom sa crtaćim programima...) Pratećim kolekcijama: a) likovno problemske sheme, b)reprodukcije, c)dijapozitivi, d) CD-i, e) knjige, f) video kasete i g) likovno-tehnička sredstava

Profil i stručna sprema nastavnika

Nastavu umjetnosti odnosno likovnu kulturu mogu izvoditi svi oni koji su završili:

a) akademiju likovnih ili primijenjenih umjetnosti (bilo koji odsjek).